
JAARVERSLAGGEVING

2018

Vereniging tot stichting en instandhouding van scholen voor
Christelijk Nationaal Schoolonderwijs

te PUTTEN

Putten, 18 juli 2019

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG	4
------------------------	---

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2018	27
GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	27
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018	28
BESTEMMING VAN HET RESULTAAT	28
KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018	29
GRONDSLAGEN	30
TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS	33
TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN	37
OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN	40
WNT	41
NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	43

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING	45
--------------------	----

BIJLAGEN

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PR. WILLEM ALEXANDER	51
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE ICHTHUS	52
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE DIERMEN	53
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE VEENHUIZERVELD	54
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE BIJ DE BRON	55
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE AKKER	56
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE STEENENKAMER	57
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE SCHUILPLAATS	58
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN BOVENSCHOOLS	59
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE VERENIGING	60
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 12LD	61
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 12ZW	62
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 13PQ	63
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 13TR	64
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 14AH	65
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 23ZZ	66
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PRIVAAT 08BD	67

ONDERTEKENING

Naam

Handtekening

Verslag van de toezichthouder Vereniging CNS 2018

De Vereniging hanteert het Raad van Beheermodel. Toezichthoudende bestuurders en uitvoerende bestuurders vormen gezamenlijk het bestuur.

Per 1 januari 2018 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Voorzitter	J.G. van den Brandhof
Secretaris	J. van Winkoop
Penningmeester	L.W.J. Schaap
Toezichthoudend bestuurders	K. Bloed-van Ginkel
	H. Bulten
	E. van de Kamp
	H. Lokhorst
	D.J. Ruiter-Zetzema
	J.M. Schreuder-Bronkhorst
	J.M. Quist
Uitvoerend bestuurders	Twee vacatures
	L. Hubregtse
	C.J. Visser

Op de ledenvergadering van 1 oktober 2018 zijn J.G. van den Brandhof, L.W.J. Schaap en D. Ruiter-Zetzema herkozen.

De onderscheiden taken en verantwoordelijkheden van toezichthoudende en uitvoerende bestuursleden zijn vastgelegd in het document 'bestuursstructuur' dat voor het laatst is gewijzigd en vastgesteld op 2 februari 2015. De afspraken in dit document zijn gebaseerd op de statuten van de Vereniging en de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs (versie 27 november 2014).

Het toezichthoudend bestuur heeft de volgende taken:

1. Toeziën op de identiteit van de organisatie
2. Toeziën op de kwaliteit van het onderwijs en de realisatie van de doelstellingen
3. Toeziën op naleving van de wettelijke verplichtingen en de code goed bestuur
4. Toeziën op de rechtmatige verwerving en de rechtmatige en doelmatige bestemming van de middelen
5. Benoemen van de accountant
6. Goedkeuren strategisch beleid, begroting en jaarverslag
7. Vaststellen toelatings- en benoemingsbeleid
8. Terzijde staan van uitvoerend bestuur
9. Verantwoording afleggen middels jaarverslag
10. Benoemen, schorsen en ontslaan van uitvoerende bestuurders alsmede het vervullen van de werkgeverstaak jegens hen
11. Adviseren uitvoerende bestuursleden inzake benoeming van personeel
12. Goedkeuren van door uitvoerend bestuur besloten schorsing en/of ontslag
13. Vaststellen van het profiel van toezichthoudende bestuurders
14. Vaststellen van de regeling voor honorering en onkostenvergoeding van toezichthoudende bestuurders.

In afwijking van de governancecode is omwille van de privacy van de vrijwilligers-bestuursleden, de vermelding van de (on) betaalde nevenfuncties achterwege gelaten.

Het uitvoerend bestuur heeft de volgende taken:

1. Bewaken van de identiteit van de organisatie
2. Besturen van de organisatie
3. Benoemen, schorsen en ontslaan van medewerkers en de uitvoering van werkgeverschap
4. Beheersen van de risico's
5. Afleggen van verantwoording aan het toezichthoudend bestuur
6. Informeren van het toezichthoudend bestuur
7. Voorbereiden van vergaderingen met het toezichthoudend bestuur
8. Overleggen met de GMR.

Het toezichthoudend bestuur heeft haar taken vervuld door middel van zes bestuursvergaderingen waarin de rapportage van het uitvoerend bestuur conform de eerder genoemde toezichthoudende taken is getoetst aan het strategisch beleid.

Het toezichthoudend bestuur heeft Van Ree Accountants opnieuw benoemd als controlerend accountant voor de jaarrekening van 2018.

Gedurende het verslagjaar zijn de voorbereidingen gepleegd voor de wijziging van het bestuursmodel en het wijzigen van de juridische organisatiestructuur van de vereniging en van de twee verbonden partijen. De daartoe vereiste statutenwijziging is op 29 oktober 2018 op een extra ALV door de leden goedgekeurd. Deze statutenwijziging wordt per 1 januari 2019 van kracht en houden in dat er vanaf dat moment een Raad van Toezicht en een College van Bestuur is. Vanaf dat moment vallen ook de twee scholen van de Stichting tot Stichting en Instandhouding van CNS onder de Vereniging en valt de peuterspeelzaal onder de Stichting Kinderopvang CNS.

Ieder toezichthoudend bestuurslid is als 'bestuursgedelegeerde' verbonden aan een van de basisscholen. In die hoedanigheid hebben zij samen met een lid van het uitvoerend bestuur de scholen bezocht en kennis genomen van de wijze waarop de doelstellingen in de praktijk gestalte krijgen.

In verband met langdurige arbeidsongeschiktheid van een van de uitvoerend bestuurders heeft een delegatie van het toezichthoudend bestuur vanaf november 2018 regelmatig overlegmomenten ingevuld met de andere toezichthoudend bestuurder die de taken gedurende deze periode heeft waargenomen.

1. Algemeen en identiteit

De belangrijkste conclusie over 2018 is dat iedere schooldag opnieuw ruim 900 kinderen weer onderwijs hebben ontvangen. Dat is in één korte zin snel gezegd, maar daarachter gaat een wereld schuil van hard werken, veel voorbereidingen treffen, gesprekken, vergaderingen, nascholing, beleidsontwikkeling, investeringen en soms helaas ook teleurstellingen of intens verdrietige gebeurtenissen. Dit verslag geeft een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en activiteiten. In dit hoofdstuk staan we kort stil bij de missie en visie van de organisatie en bij belangrijke elementen van het gevoerde beleid.

Missie en visie

Bij CNS Putten draait het om de ontwikkeling van de leerling. Het kind is zelf partner in zijn/haar eigen ontwikkelingsproces, ondersteund en aangespoord door onderwijzers, schoolleiders en ouders/verzorgers. CNS Putten is bij-de-tijd en innovatief. Wij staan midden in de wereld, maar willen niet 'van de wereld' zijn. CNS-scholen bereiden leerlingen voor op hun taak in de maatschappij (goede burgers en succesvolle werkers in de samenleving). Onze benadering is naar buiten gericht en neemt daarin een pedagogische en samenbindende rol; samenwerking met ouders/verzorgers en andere partners is daarin essentieel.

Identiteit in de klas

Op 16 mei 2018 was er een bijeenkomst voor alle medewerkers over het thema 'identiteit in de klas'. We hebben met elkaar nagedacht over de vraag hoe we onze christelijke identiteit vormgeven in de dagelijkse lespraktijk, op welke wijze en met welke methoden we de Bijbelse boodschap aan de kinderen van verschillende leeftijden en verschillende leefmilieus kunnen overdragen en hoever daarin onze verantwoordelijkheid als school gaat.

Maatschappij

De scholen staan midden in de samenleving. Thema's die in de samenleving spelen, worden daarom op de scholen ook verwerkt en besproken in de dagelijkse onderwijspraktijk. Dat past bij de voorbereiding van de kinderen op hun taak in de maatschappij. Daarbij worden omwille van de beschikbare tijd en ruimte in het curriculum vanzelfsprekend wel keuzes gemaakt. Daarnaast staan we ook op het standpunt dat ouders en school een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben in de vorming van de kinderen en dat de school niet op alle onderwerpen de eerstverantwoordelijke is om er de kinderen mee in aanraking te brengen.

Huisstijl

Tot nu toe had iedere school een eigen logo waarin op geen enkele wijze de verbinding met de vereniging / stichting en met de andere scholen zichtbaar was. We hebben daarom een huisstijl laten ontwerpen waarin alle CNS scholen in Putten herkenbaar zijn, enerzijds met hun eigen naam, anderzijds met een gezamenlijke uitstraling.

Tussenschoolse opvang

Met ingang van het schooljaar 2018/2019 is voor de tussenschoolse opvang een contract afgesloten met de organisatie Brood & Spelen. Daarmee is geprobeerd een oplossing te vinden voor het steeds nijpendere tekort aan ouders of anderen die op vrijwillige basis begeleiding bieden bij het

overblijven van de kinderen. Helaas zijn de eerste ervaringen niet onverdeeld positief omdat ook Brood & Spelen de personeelsbezetting niet op alle scholen rond krijgt.

Investeren in de onderwijspraktijk

Tenslotte is in 2018 opnieuw flink in financiële zin geïnvesteerd in de scholen. We hebben daarbij vooral gelet op wat in de organisatie nodig was, gelet op de ontwikkelingen die in gang zijn gezet en die om continuïteit vragen. Dat betekent dat er meer kosten voor de inzet van personeel, huisstijl & communicatie en huisvesting zijn gemaakt, dan begroot. Daarnaast werken we voor het tegemoetkomen aan de werkdrukproblematiek al een aantal jaren bewust met een boventallige formatie. Daarin lopen we voor op de overheidsmaatregelen, maar dat heeft wel een nadelig financieel effect. We hebben deze keuzes kunnen maken binnen het algemene beleidsdoel om het opgebouwde vermogen terug te brengen en tegoed te laten komen aan de onderwijspraktijk. Tegelijkertijd realiseren we ons dat deze extra investeringen tijdelijk kunnen zijn en we daarom op termijn terug moeten naar een sluitende exploitatie op basis van de bekostiging door de overheid. In dat kader zullen er in 2019 maatregelen worden genomen om de formatie enigszins terug te brengen en om het onderhoud van huisvesting te beperken tot de in het MJOP voorgenomen activiteiten.

2. Bestuur en governance

Governance

Het bestuur werkt volgens het Raad van Beheermodel, waarbij toezichthoudende en uitvoerende bestuursleden samen het bestuur van de Vereniging vormen. Taken en bevoegdheden zijn statutair en reglementair vastgelegd. Deze reglementen zijn onder meer gebaseerd op de Code Goed Bestuur primair onderwijs welke code in z'n geheel wordt toegepast.

Horizontale verantwoording

Horizontale verantwoording wordt ingevuld door het openbaar maken van het jaarverslag, onder andere via de website, en het gesprek met belangrijke stakeholders als oudercommissies, gemeentebestuur en samenwerkingsverbanden.

Klachten

M.b.t. de afhandeling van klachten kan vermeld worden dat er in het verslagjaar geen klachten zijn ingediend.

Passend onderwijs

Op 7 februari 2018 was er een gezamenlijke thema-avond van toezichthoudend en uitvoerend bestuur en GMR over passend onderwijs. We hebben als CNS-scholen al veel bereikt. Er is een goede zorgstructuur, er worden veel arrangementen ontwikkeld en aangeboden, we hebben een plus- en een taalklas en we spelen een actieve rol in het samen met andere schoolbesturen verder ontwikkelen van passend onderwijs in de gemeenten Putten en Apeldoorn. Er blijft ook veel zorg. Soms is problematiek bij kinderen zo groot, dat niet aan alle zorgbehoefte kan worden voldaan. En in enkele gevallen, zij het onder het landelijk gemiddelde, moeten we in overleg met ouders doorverwijzen naar het speciaal onderwijs.

Structuur- en statutenwijziging

De scholen en kinderopvangactiviteiten van CNS waren verdeeld over drie rechtspersonen, zoals weergegeven in onderstaand overzicht.

Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor CNS	Stichting tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor CNS	Stichting Kinderopvang CNS
BmdB De Akker	BmdB Van Damschool	BSO De Regenboog
BmdB Bij de Bron	BmdB Huinen	
BmdB Diermen		
BmdB Ichthusschool		
BmdB Prins Willem Alexander		
BmdB Steenenkamer		
BmdB De Schuilplaats		
PSZ 't Zwaluwennest		

De keuze om de scholen tot dan toe over twee rechtspersonen te verdelen, was gemaakt omdat op die wijze optimaal gebruik kon worden gemaakt om de kleine buurtschapsscholen in stand te houden op basis van een minimaal vereiste gemiddelde schoolgrootte. Na het opheffen van school Veenhuizerveld in 2016 wordt aan de eis van de minimale gemiddelde schoolgrootte ook voldaan wanneer alle scholen onder één bestuur vallen. Niet alleen nu, maar op basis van alle bekende prognoses ook in de toekomst. Omdat het daarnaast uit beheersmatig en administratief oogpunt efficiënter is om alle scholen onder één rechtspersoon te scharen, is in 2018 besloten om deze stap te zetten. Per 1-1-2019 zijn de Van Damschool en school Huinen overgedragen aan de Vereniging. Tegelijkertijd is deze keuze aangegrepen om de peuterspeelzaal onder te brengen in de Stichting Kinderopvang CNS. Dat is vanuit de aard van het peuterspeelzaalwerk een logische stap, zeker nu peuterspeelzaalwerk sinds 1 januari 2018 valt onder het regime van de Wet Kinderopvang.

In hetzelfde traject is ook de keuze gemaakt om de bestuursstructuur aan te passen en de toezichthoudende en bestuurlijke verantwoordelijkheden te beleggen in twee afzonderlijke organen, namelijk een Raad van Toezicht en een College van Bestuur. De zittende toezichthoudende bestuursleden worden lid van de Raad van Toezicht van de Vereniging, een aantal van hen wordt tevens lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Kinderopvang. De twee uitvoerende bestuursleden vormen samen het College van Bestuur van zowel de Vereniging als van de Stichting Kinderopvang.

Het besluitvormingstraject voor deze wijzigingen is uitgevoerd in samenspraak met de GMR en met behulp van advies van accountant, besturenorganisatie VGS en de notaris. De ALV van de Vereniging heeft op 1 oktober 2018 ingestemd met de statutenwijziging doe voor deze aanpassingen nodig was.

3. Onderwijs

Onderwijsprestaties

- De onderwijsprestaties van de scholen worden op school en bovenschools niveau vastgelegd en besproken.
- Jaarlijks worden alle toetsresultaten van de middentoetsen Cito LVS en de gegevens van de eindtoets Basisonderwijs in meerjarig perspectief geplaatst. Naast de Cito eindtoets basisonderwijs worden inmiddels ook andere eindtoetsen voor het basisonderwijs ingezet en de verwachting is dat deze trend zich ook in 2019 zal voortzetten.
- Trendanalyses m.b.t. opbrengsten middentoetsen en eindtoetsen Cito LVS worden op school en bovenschools niveau besproken met directies en onderwijsgeveden.

- Jaarlijks wordt de opbrengstenkatern vastgesteld. Wij hanteren hiervoor het model vanuit de kwaliteitscyclus Werken met Kwaliteitskaarten van Cees Bos.
- De opbrengsten van het onderwijs (midden- en eindtoetsen Cito LVS en de eindtoets basisonderwijs) zijn positief.
- Voor alle scholen geldt het basisarrangement van de inspectie basisonderwijs, waarbij in gesprekken met de inspectie een aantal scholen met wat lagere opbrengsten ten aanzien van de eindtoets basisonderwijs nadrukkelijker worden besproken.
- In de achterliggende jaren zien wij op een aantal scholen een lagere score voor de eindtoets basisonderwijs. Het gaat met name om de scholen Bij de Bron, Huinen en de Akker.
- We zien hierin een relatie met passend onderwijs en het gegeven dat verwijzingspercentages naar speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs op school- en verenigingsniveau heel laag zijn. Er is een bewuste keuze gemaakt om door middel van onderwijszorgarrangementen leerlingen die eerder verwezen werden naar scholen voor speciaal onderwijs deze leerlingen nu binnen het basisonderwijs op te vangen.
- Dit gegeven vraagt wel om een nadere analyse op de scholen en op basisschool Bij de Bron is dit inmiddels afgerond. In cursusjaar 2018-2019 zijn er ook afspraken gemaakt voor een nadere analyse van de opbrengsten op basisschool De Akker en basisschool Huinen. Wij zetten daar externe expertise in.

Sociale vaardigheden en emotionele ontwikkeling.

- Naast de aandacht voor de basisvakken, is het aanleren van sociale vaardigheden en aandacht voor de emotionele ontwikkeling van groot belang.
- Wij zetten om de ontwikkeling van (individuele) leerlingen te volgen verschillende instrumenten/methoden in.
- In het kader emotionele ontwikkeling worden ook (externe en interne) trajecten rondom gedrag ingezet.
- Daarnaast wordt indien gewenst jaarlijks een intern begeleidingstraject aangeboden voor leerlingen die voorheen mogelijk een cluster-4 indicatie zouden hebben gekregen om hen individueel en in groepsverband voor te bereiden op de overstap naar het Voortgezet Onderwijs.
- In het najaar van 2017 is een samenwerkingsrelatie aangegaan met Groevenbeek Putten en worden leerlingen binnen het zogenoemde EVOLVE-traject wekelijks voorbereid op de overstap naar het Voortgezet Onderwijs. Het gaat hierbij om leerlingen en hun ouders, die deze extra zorg en aandacht kunnen gebruiken om de overgang verantwoord te laten verlopen.
- Wij constateren inmiddels dat dit traject voorziet in de behoefte om leerlingen met enige sociaal emotionele problematiek op een goede wijze voor te bereiden op de overgang naar het Voortgezet Onderwijs.
- Uit de eerste analyses vanuit het Voortgezet Onderwijs blijkt dat de preventieve zorg en aandacht voor deze groep leerlingen ervoor zorgt dat de start in het eerste jaar van het Voortgezet Onderwijs zonder problemen en/of veel extra aandacht voor deze leerlingen op een goede wijze verloopt.
- CNS Putten is in gesprek met de andere schoolbesturen van de gemeente Putten om meer samenwerkingsvormen te realiseren gericht op optimalisering van passend onderwijs. Problematiek bij leerlingen rondom sociaal emotionele ontwikkeling is daar een van de speerpunten.

Eindopbrengsten.

- De eindopbrengsten in relatie met de leerlingenpopulatie vragen om nadere analyses.
- Basisschool Bij de Bron is door de inspectie bezocht waarbij met name gefocust is op de opbrengsten van het onderwijs. Het inspectiebezoek heeft echter opgeleverd dat de oorzaak hiervan niet is gevonden in andere tekortkomingen van het onderwijs. Aandachtspunten en

verbeterpunten zijn verwoord en vervolgens ook door team en directie van de school nadrukkelijk meegenomen. De inspectie heeft geconstateerd dat e.e.a. op een goede wijze is ingevuld en de opbrengsten van het onderwijs als voldoende beoordeeld.

- Ten aanzien van basisschool De Akker is een vergelijkbare situatie ontstaan. Nadere analyses en inzet van externe deskundigheid zijn inmiddels ingezet en ook daar is de verwachting dat de inspectie de opbrengsten van het onderwijs met een voldoende zal beoordelen.
- Per school worden de eindopbrengsten jaarlijks vergeleken met het landelijk gemiddelde en het verenigingsgemiddelde en daar waar dat noodzakelijk is, worden gerichte acties ondernomen ter verbetering van de eindopbrengsten. Dit wordt verwoord en verantwoord in het onderwijskundig jaarplan van de school.
- De inspectie spreekt waardering uit voor de wijze waarop gerichte aandacht wordt geschonken aan de opbrengsten van het onderwijs en beoordeelt de kwaliteitszorg op de scholen als voldoende.
- De verwijzingscijfers naar SBAO en SO kennen al jaren een zeer laag verwijzingscijfer.....0,5% of lager.
- CNS Putten maakt gebruik van een bovenschoolse plusklas voor hoogbegaafde leerlingen en kent een systeem van CNS zorgarrangementen, zodat preventief wordt ingezet op individuele goede en verantwoorde eindopbrengsten van het onderwijs.

Analyse eindopbrengsten

We constateren de laatste jaren een lichte achteruitgang in het scorepatroon. Ook landelijke cijfers geven soms een lichte daling te zien.

Wij zien dat de daling van scores ook een relatie heeft met passend onderwijs, waarbij ons uitgangspunt is dat wij leerlingen met inzet van CNS arrangementen wel in het basisonderwijs onderwijs blijven bieden, terwijl er eerder gemakkelijker voor een verwijzing naar SBAO werd.

Jaarlijks worden de opbrengsten van het onderwijs en dan ook heel specifiek de gegevens van het Cito LVS besproken in het bestuurlijk overleg en met de toezichthouder.

Analyses voor met name Rekenonderwijs, Begrijpend lezen, Taal/Spelling en Technisch lezen zijn digitaal beschikbaar.

Onderwijskundige en onderwijsprogrammatorische zaken

- De gezamenlijke investering van directie en bestuur om strategisch beleidsplan effectiever te verbinden met schoolplanontwikkelingen.
- In dit kader zijn trajecten die al enkele jaren door Dick Both begeleid worden belangrijk en wij zien hier ook kansen en mogelijkheden voor inzet van meerjarige trajecten die dienstbaar zijn en helpen om de onderwijskundige kwaliteit van scholen en de vereniging als geheel daar waar mogelijk te optimaliseren.
- Er is een ontwikkeling gaande waarbij de bovenschoolse professionele leergemeenschap meer op schoolniveau is ingezet en investeringen zijn gedaan in leerteams. We ervaren ook dat deze keuze om meer op schoolniveau te investeren ook nadelen in zich heeft ten opzichte van de bovenschoolse professionele leergemeenschappen. Dit vraagt in de komende jaren om nieuwe keuzes die gemaakt moeten worden.
- Digitalisering van het onderwijs heeft gevraagd om extra investeringen en begeleiding extern. Dit heeft geleid tot extra investering, inzet externe expertise via Heutink ICT.
- In dit kader en gericht op een effectieve communicatie met oudergeledingen is in 2018 een keuze gemaakt voor Social Schools en inmiddels ook geïmplementeerd.
- CNS Putten investeert vanuit eigen middelen in een taalklas voor vluchtelingen. Deze taalklas zal per 1-8-2019 een gemeentelijke voorziening worden, bekostigd door gemeente Putten en alle schoolbesturen voor basisonderwijs te Putten.

Wij realiseren dat deze opsomming niet compleet is: CNS scholen ontwikkelen zich echter volop en dat vertaalt zich in positieve beoordelingen van ‘derden.’

Prestatiebox

De middelen uit de prestatiebox zijn aangewend voor diverse doeleinden, zoals de instandhouding van de bovenschoolse plusklas, nascholingsactiviteiten voor leerkrachten, zowel individueel als in teamverband en nascholing van de directeurs i.v.m. de herregistratie in het schoolleidersregister. Deze laatstgenoemde nascholing was verbonden aan de ontwikkeling van de schoolplannen en had daarmee op alle scholen een directe concrete uitwerking op teamniveau tot gevolg.

Verantwoording besteding werkdrumiddelen

In samenspraak met consultants van het vervangingsfonds is op alle scholen de werkdrumscan vervangingsfonds ingezet. De resultaten van dit onderzoek zijn op alle scholen besproken door de consultants van het vervangingsfonds en het personeel van de school.

Vervolgens is een plan van aanpak gemaakt voor de inzet van de werkdrummiddelen. Het plan van aanpak is besproken met de MR van de desbetreffende school.

Daarnaast is de schoolbegeleidingsdienst ingezet op een school van de vereniging. In een begeleidingstraject zijn de verschillende aspecten die invloed hebben op werkdrumproblematiek in een begeleidingstraject besproken en zijn afspraken gemaakt en geborgd in de organisatie om de werkdrum te verminderen en daar waar mogelijk ook te voorkomen.

In het al eerder genoemde plan van aanpak op schoolniveau is verwoord op welke wijze de ontvangen middelen worden ingezet. In alle scholen is er gekozen voor extra inzet door OOP en zijn aanvullende maatregelen genomen die vervolgens ook in 2019 worden geëvalueerd.

	Realisatie 2018
Ontvangen subsidie	62.848
Personeel	56.563
Professionalisering	<u>6.285</u>
Resultaat	0

4. Kwaliteitszorg

- Alle scholen van de vereniging werken met het kwaliteitszorgsysteem WMK PO en bewaken en borgen door middel van de WMK-kaarten de pedagogische en didactische kwaliteit.
- Het personeel van de scholen vervult een cruciale rol en daarom investeren wij op team- en individueel, maar ook op bovenscholse niveau in de kwaliteit van het onderwijs en de kwaliteitszorg op alle scholen.
- De aandacht die verenigingsbreed wordt besteed aan de kwaliteitszorg is zichtbaar in PDCA-verbetertrajecten verantwoord in jaarplannen en in relatie gebracht met het schoolplan.
- Passend onderwijs op CNS niveau is goed zichtbaar door:
 - a. Aanstelling van een bovenscholse functionerende orthopedagoog.

- b. Invoering van een bovenschoolse plusklas voor hoogbegaafde leerlingen.
- c. Realisatie van een interne commissie leerlingenzorg die inmiddels voor een 25-tal leerlingen aanvullende zorgarrangementen heeft toegekend.
- d. Inzet van bovenschoolse leerkrachten en onderwijsassistenten voor specifieke begeleiding van leerlingen met extra zorg- of ondersteuningsbehoeften.
- e. Gemeentelijke samenwerkingsrelaties waarbij wij met name ook de inzet van de kwartiermaker passend onderwijs gemeente Putten benoemen om de kwaliteit van passend onderwijs ook op gemeentelijk niveau op een hoger kwaliteitsniveau te tillen.

Ontwikkelingen als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg en toekomstperspectief

- Bestuursbezoeken en schoolbezoeken bevestigen het beeld dat de kwaliteit van onderwijs binnen CNS Putten op orde is en dat er sprake is van positieve onderwijskundige ontwikkelingen.
- Onderwijs en maatschappij zijn echter aan veranderingen onderhevig en in dat kader is het belangrijk om ook nieuwe keuzes en mogelijkheden voor onderwijsverandering en vernieuwing te onderzoeken. Dit vraagt in de komende jaren dan ook onze aandacht.
- Het realiseren van passend onderwijs op de werkvloer in elke school en in elke groep verloopt naar wens, maar is een intensief traject. Wij constateren op de werkvloer dat de grenzen van de zorg binnen ons leerstofjaarklassensysteem in beeld zijn.
- In dit kader vraagt werkdrukproblematiek onze aandacht. In samenspraak met de GMR is de werkdrukscan van het vervangingsfonds afgenomen en is na gesprekken op schoolniveau met consultants van het vervangingsfonds een plan voor inzet werkdrukkiddelen cursusjaar 2018-2019 opgesteld. Dit heeft veelal geleid tot extra benoemingen en inzet van OOP-personeel. Evaluatie van dit plan en het opstellen van een nieuw plan voor cursusjaar 2019-2020 vragen onze aandacht.

We constateren dat er goede ontwikkelingen gaande zijn met betrekking tot passend onderwijs binnen onze basisscholen. Belangrijk is voor ons:

- De realisering en optimalisering van de bovenschoolse professionele leergemeenschappen hebben mogelijkheden geboden voor het realiseren van leerteams.
- Wij zien de noodzaak om in het kader van passend onderwijs bovenbestuurlijk en op gemeentelijk niveau meer te investeren in kwaliteit van passend onderwijs. De benoeming van een gemeentelijke kwartiermaker passend onderwijs is hierin een belangrijke ontwikkeling die gerealiseerd is met ingang van cursusjaar 2018-2019.
- Eigenaarschap, betrokkenheid van leerlingen, verdergaande differentiatie bij instructie en verwerkingsmomenten blijven onze aandacht vragen en aandacht voor vormen van gedragsproblematiek en sociaal emotionele problematiek zijn voor ons blijvende aandachtspunten in het kader van onderwijsontwikkeling.
- Er worden voorzichtige stappen gezet in het kader van portfolio-leren op een aantal scholen binnen onze vereniging.
- VVE onderwijs en met name ook intensievere samenwerking met voorschoolse voorzieningen vragen op verenigingsniveau, maar ook op gemeentelijk niveau meer aandacht. In dit kader zijn er vanuit gemeente Putten stappen gezet gericht om te investeren in een effectief werkende beleidsgroep en coördinatie.
- Er zijn verkennende gesprekken gevoerd om de samenwerking tussen PO en VO en met name ook verbindingen in het kader van passend onderwijs op PO en VO niveau daar waar mogelijk verder te optimaliseren.

5. Onderzoek en internationalisering

Aan dit onderwerp is in het huidige strategisch beleidskader geen aandacht besteed. Het bestuur neemt zich voor om te onderzoeken hoe dit in de volgende beleidsperiode wel vormgegeven kan worden.

6. ICT

De trajecten voor de integrale invoering van office 365, MOO en klikesafe is medio 2018 afgerond. Voor de zomervakantie is daarom ook afscheid genomen van de projectmedewerker die vanuit Heutink ICT voor de begeleiding van deze trajecten naar onze organisatie was gedetacheerd. Een aantal scholen hebben gedurende het verslagjaar nog een tweede investeringsronde gedaan voor de aanschaf van laptops. Alle scholen zijn nu ruim voorzien van ICT-faciliteiten en maken steeds intensiever gebruik van de mogelijkheden om het lesaanbod digitaal te presenteren en te verwerken.

Daarnaast is de app van SocialSchools geïntroduceerd. Met behulp van deze app wordt een moderne en directe vorm van communicatie met ouders gerealiseerd. Dat betreft niet alleen algemene informatie vanuit school of klas maar ook informatie en contact tussen individuele ouders en leerkracht, het inschrijven voor en plannen van 10-minutengesprekken.

7. Personeel

Professionalisering personeel

Vanuit diverse onderzoeken is duidelijk geworden dat er een relatie is tussen onderwijskwaliteit en de professionalisering van onderwijspersoneel.

CNS Putten investeert daarom heel bewust in nascholingstrajecten.

Wij hebben daarin gekozen voor de vorm van een professionele leergemeenschap.

Het kenmerk daarvan is dat leerkrachten in een setting van en met elkaar leren.

Wij constateren dat ontwikkeling, nascholing, gezamenlijke en individuele trajecten en het doen van onderzoek een steeds prominentere plaats inneemt. De directieleden zijn met de uitvoerend bestuurders in de achterliggende jaren vanuit de 2-daagse studiedagen sterk betrokken geraakt bij strategische ontwikkelingen school en schoolvereniging en dit zal verder vorm krijgen in nascholingstrajecten in de komende jaren.

De IB-ers hebben vanuit het IB-netwerk CNS Putten zich sterker gefocust op individuele professionalisering, zodat een breed palet van interne expertise wordt ontwikkeld. Om deze expertise ook daadwerkelijk in een bovenschoolse setting te benutten is een belangrijk ontwikkelpunt.

Inmiddels is ook een bovenbestuurlijke IB-netwerkgroep actief die investeert in kwaliteit passend onderwijs op gemeentelijk niveau.

Gesprekkencyclus Personeel en begeleiding van (startende) leerkrachten.

Gesprekkencyclus en de invulling van het bekwaamheidsdossier zijn belangrijke onderwerpen van gesprek. Onderwijsassistenten worden meegenomen in de coachingstrajecten intern voor startende leerkrachten, maar de vraag hoe wij e.e.a. effectief kunnen inzetten is onderwerp van gesprek.

De begeleiding van (startende) leerkrachten is belangrijk. De begeleiding krijgt vorm door gebruik te maken van video-interactiebegeleiding en de CPS App: de vijf rollen van de leerkracht. Wij richten ons op de leerkrachten LA 01 t/m LA 06.

Verantwoording Personeel en Organisatie

Jaarlijks wordt de verantwoording personeel en organisatie door het uitvoerend bestuur opgesteld en vervolgens besproken met het toezienend bestuur.

Ziekteverzuimbeleid, mutaties personeel, opbouw personeelsbestand en tevredenheidsonderzoek zijn daarin beschreven onderdelen.

Samenvattend:

- CNS Putten heeft een laag ziekteverzuimcijfer, ruimschoots beneden het landelijk gemiddelde. Op schoolniveau en door de grootte van onze scholen, die sterkte verschilt, zijn er jaarlijks wel schommelingen zichtbaar.
- CNS Putten heeft een zeer trouw en betrokken personeelsbestand. In de achterliggende jaren heeft daling van de gemiddelde leeftijd plaatsgevonden en zijn relatief gezien veel startende leerkrachten benoemd.
- Tevredenheidsonderzoeken geven aan dat er sprake is van welbevinden onder het personeel. Op de meeste scholen wordt gesproken over een toegenomen werkdruk en wordt administratieve werkdruk en passend onderwijs als redenen daarvoor aangedragen. Om leerkrachten hierin te ondersteunen zijn en worden trajecten aangeboden die hen helpen met werkdruk om te gaan en te voorkomen dat dit toeneemt of leidt tot uitval van personeel. Zoals eerder gemeld: alle individuele personeelsleden (leerkrachten) hebben de werkdrukscan ingevuld en in cursusjaar 2017-2018 worden vanuit deze scan en het schoolprofiel conclusies verwoord om de werkdrukproblematiek positief te beïnvloeden.
- Er zijn en worden gesprekken gevoerd met personeelsleden, die een meer dan gemiddeld risico lopen om te maken te krijgen met uitval en/of ontslag. Wij worden daarin ondersteund en begeleid door Arbodienstverlener Perspectief.
- Er is opnieuw aandacht voor de risico inventarisatie en evaluatie, waarbij de rol van de preventiemedewerker opnieuw aan de orde wordt gesteld. We streven naar digitalisering van de RI&E.
- CNS Putten kent al jaren de vorm van anders opleiden in de scholen, waarin studenten binnen onze basisscholen worden opgeleid tot leraar basisonderwijs.

Uitdagingen voor de komende jaren.

Geen volledige opsomming maar een indicatie van belangrijke speerpunten:

- Verdergaande professionalisering van alle personeelsleden, waarbij dan sprake is optimalisering van PLG-structuur en meer kennisdeling (intern en extern).
- Actualisering personeelsbeleidsplan.
- Profileren van scholen en mogelijke ontwikkeling tot academische basisscholen.
- Verdergaande ontwikkeling van eigenaarschap en betrokkenheid personeelsleden bij schoolontwikkeling op verenigingsniveau.
- Meer bovenschoolse/gemeentelijke voorzieningen van samenwerking in het kader van passend onderwijs.
- Andere vormen dan het traditionele jaarklassensysteem in het kader van optimalisering passend onderwijs.

Beleid inzake beheersing uitkeringen na ontslag

Het bestuur houdt zich aan de wettelijke regelingen inzake ontslag. Om het risico van ontslag van medewerkers zoveel mogelijk te vermijden, vindt structureel overleg plaats met de medewerkers en wordt bij de begroting nauw toegezien op de inzet van personeel. Bij beëindiging van een

dienstverband wordt de betreffende medewerker zo mogelijk ondersteund in het vinden van een nieuwe baan.

8. Huisvesting

De gemeenteraad van Putten heeft een nieuw Integraal Huisvestingsplan vastgesteld. Dit IHP is tot stand gekomen na een intensief en prettig traject waarin alle schoolbesturen hebben geparticipeerd. Deze participatie heeft zeker bijgedragen aan de inhoudelijke keuzes die in het voordeel van de scholen zijn gemaakt. De belangrijkste daarvan zijn een betere financiële bijdrage van de gemeente bij renovatie en duurzaamheidsmaatregelen.

Het bestuur is daarnaast intensief betrokken geweest bij de voorbereidingen van de gemeente ten aanzien van de herinrichting van het gebied waar school De Akker staat. Besloten is dat de bestaande school gesloopt zal worden en een nieuwe school zal worden gebouwd.

Ook heeft de gemeente ingestemd met het voorstel om school Steenenkamer te verhuizen richting de wijk Bijsteren. Daarmee wordt het capaciteitsprobleem van De Schuilplaats opgelost en kan ook de groei van het aantal leerlingen ten gevolge van de nieuw te bouwen wijk Rimpeler worden opgevangen. De voorbereidingen voor de uitwerking van dit besluit worden door gemeente en bestuur gezamenlijk opgepakt.

Tenslotte is in 2018 gestart met het nemen van duurzaamheidsmaatregelen. Op school De Schuilplaats is begonnen met het volledig vervangen van alle verlichting door LED-verlichting. In het MJOP van 2019 is voor alle scholen, met uitzondering van de scholen die op korte termijn gerenoveerd zullen worden, een budget voor duurzaamheidsmaatregelen opgenomen.

9. Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

Samenwerkingsverbanden passend onderwijs

CNS Putten is voor het passend onderwijs verbonden aan drie samenwerkingsverbanden, te weten: Berséba voor school Diermen, Samenwerkingsverband Apeldoorn voor de Prins Willem Alexanderschool in Uddel en Zeeluwe voor de overige scholen.

Samenwerking in het kader van Opleiden in de Scholen (OIDS)

CNS Putten participeert in het samenwerkingstraject OIDS waarbij de CHE te Ede als opleidingsinstituut voor onderwijsgeven is betrokken.

Lokale samenwerking

De besturen van alle onderwijsinstellingen in de gemeente Putten werken in de zogenoemde 'commissie van vijf' intensief samen in het kader van passend onderwijs maar ook op alle andere onderwijsvraagstukken die op gemeentelijk niveau spelen, zoals bijvoorbeeld het onderwijs aan kinderen van asielzoekers, het bewegingsonderwijs en vve. Een van de bestuurders van de Vereniging heeft hierin als voorzitter van de commissie een leidende rol.

10. Financiële paragraaf

Analyse van het netto resultaat

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil
	x € 1.000	x € 1.000	
Baten			
(B1) Rijksbijdragen	5.906	5.527	379
(B2) Overige overheidsbijdragen	-	-	-
(B3) Overige baten	195	162	33
Totaal baten	6.101	5.689	412
Lasten			
(L1) Personele lasten	5.497	4.859	638
(L2) Afschrijvingen	144	135	9
(L3) Huisvestingslasten	533	521	12
(L4) Overige instellingslasten	628	562	66
Totaal lasten	6.802	6.077	725
Saldo baten en lasten	-701	-388	-313
(R1) Saldo fin. baten en lasten	9	35	-26
Nettoresultaat	-692	-354	-339

Bovenstaande tabel geeft een weergave van de geconsolideerde staat van baten en lasten van de gehele vereniging. Het resultaat van 692.000 euro negatief is als volgt opgebouwd:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil
Prins Willem-Alexanderschool	-2.197	9.191	-11.389
Basisschool met de Bijbel 'Ichthus'	-87.137	-41.678	-45.459
Basisschool met de Bijbel 'Diermen'	-27.494	-27.987	493
Basisschool met de Bijbel 'Diermen'	-	-	-
Basisschool met de Bijbel 'Bij de Bron'	120	9.668	-9.548
Basisschool met de Bijbel 'De Akker'	-30.318	17.183	-47.501
Basisschool met de Bijbel 'Steenenkamer'	-31.080	-49.153	18.073
Basisschool met de Bijbel 'De Schuilplaats'	-14.667	-576	-14.091
Bestuurskantoor	-500.938	-272.234	-228.704
Private kostenplaatsen	1.490	2.050	-560
Totaal	-692.222	-353.536	-338.686

De baten en lasten van de private kostenplaatsen zijn begroot onder de overige baten en de overige instellingslasten. De realisatie heeft plaatsgevonden onder de overige baten, afschrijvingen en overige instellingslasten.

In 2018 zijn twee ontwikkelingen te noemen die in de begroting en ons beleid niet waren opgenomen. De eerste betreft indexaties op de rijksbijdragen in verband met gestegen pensioenpremies en de nieuwe cao. Het totale effect hiervan op de rijksbijdragen is 275.000 euro geweest. De loonkosten laten als gevolg hiervan ook een stijging zien.

De tweede onverwachte ontwikkeling is het vervroegd vrijkomen van middelen voor werkdrukvermindering. De school heeft in 2018 hier circa 63.500 euro voor ontvangen. Deze middelen zijn met name ingezet voor extra onderwijsassistentie.

Onderstaand een beknopte toelichting op de overige ontwikkelingen en de belangrijkste verschillen per categorie ten opzichte van de begroting.

(B1) – De *rijksbijdragen* laten een positief verschil zien van ruim 379.000 euro. Voor 339.000 euro wordt dit verklaard door de eerder genoemde ontwikkelingen. Daarnaast is per schooljaar 2018/19 de kleine scholentoeslag verhoogd. Het effect voor onze scholen is bijna 24.000 euro. Ook de middelen vanuit Passend Onderwijs zijn naar aanleiding van de loonsverhogingen geïndexeerd, een effect van 13.500 euro. Tot slot is 2.500 euro minder ontvangen vanuit de subsidie voor de opvang van asielzoekers, maar is er bijna 5.000 euro aan een subsidie voor studieverlof ontvangen.

(B3) – De *overige baten* komen circa 33.000 euro hoger uit dan begroot. In de begroting is rekening gehouden met een overdracht van de Stichting naar de Vereniging van 61.600 euro ter compensatie voor het verwachte negatieve resultaat van de Vereniging. In verband met de fusie per 1 januari 2019 is deze administratieve verschuiving buiten wege gelaten.

Desondanks komt de begroting 33.000 euro hoger uit, ten opzichte van de begroting dus een verschil van bijna 95.000 euro. Voor 44.000 euro wordt dit verklaard door een laatste bonus-malus regeling vanuit het Vervangingsfonds waar de scholen tot 2017 bij waren aangesloten. Daarnaast is er 31.500 euro aan subsidies vrijgevallen die de afgelopen jaren op de balans hebben gestaan (met name OIDS). Verder is er 7.500 euro ontvangen vanuit college Groevenbeek voor een project en heeft een school 5.000 euro ontvangen voor een PGB. Tegenover laatstgenoemden staan ook extra personele lasten.

Tot slot is er 10.000 euro extra ontvangen vanuit het steunfonds voor geleverde arbeid.

(L1) – De *personele lasten* komen op totaalniveau 638.000 euro hoger uit dan begroot. In de begroting is 28.000 euro opgenomen onder de overige personele lasten in verband met verwachte loonstijgingen en 4.800 euro voor jubilea. Dit is onder de loonkosten gerealiseerd. Na correctie hiervoor komen de loonkosten circa 557.000 euro hoger uit dan begroot en de overige personele lasten bijna 81.000 euro.

De overschrijding op de loonkosten wordt voor ruim 300.000 euro verklaard door de gestegen pensioenpremies en de nieuwe cao. Dit is wat hoger dan de compensatie vanuit het rijk omdat de vereniging werkt met een ruime formatie die niet volledig bekostigd wordt vanuit het rijk. Daarnaast komen de vervangingslasten circa 80.000 euro hoger uit dan begroot. In de begroting was er meer rekening mee gehouden dat vervanging door intern personeel opgevangen kon worden.

Verder is er op geconsolideerd niveau 1 fte meer leerkrachtformatie ingezet en ruim 2,5 fte onderwijsondersteunend personeel. De totale kosten hiervan bedragen circa 155.000 euro. Voor een deel staan hier extra inkomsten vanuit de nieuwe regeling voor werkdrukvermindering tegenover. De extra inzet is deels het gevolg van uitbreiding van de formatie, maar nog meer van het niet realiseren van een teruggang in de formatie.

Het verschil op de overige personele lasten kan voor 50.000 euro worden toegeschreven aan inzet van extern personeel (met name orthopedagoog). Daarnaast is er 25.000 euro meer besteed aan nascholing. Het overige deel is het gevolg van hogere kosten voor bedrijfsgezondheidszorg.

(L2) – De *afschrijvingen* zijn licht hoger uitgekomen dan begroot als gevolg van gerealiseerde private afschrijvingen (4.000 euro) en een aantal desinvesteringen (3.000 euro).

(L3) – Binnen de *huisvestingslasten* is een overschrijding gerealiseerd van circa 12.000 euro. In eerste instantie is de dotatie aan de voorziening groot onderhoud na actualisatie van het MJOP verlaagd met ruim 35.000 euro. Hier staan echter hogere schoonmaakkosten tegenover.

(L4) – De *overige instellingslasten* laten een overschrijding zien van 66.000 euro welke voor 45.000 euro wordt verklaard door extra kosten voor PR (inclusief materiaal). Verder is er 6.000 euro meer besteed aan leerlinggebonden activiteiten, 5.000 euro aan abonnementen en 19.000 euro aan administratie- en beheerslasten. Hier staat tegenover dat de begrote computerkosten mee zijn gevallen.

(R1) – Als gevolg van de dalende rente komen de *financiële baten* fors lager uit dan begroot.

Financiële positie

Onderstaand overzicht geeft de balans weer per 31 december van de afgelopen drie boekjaren.

ACTIVA	Ultimo 2018 x € 1.000	Ultimo 2017 x € 1.000	Ultimo 2016 x € 1.000
Immateriële vaste activa	-	-	-
Materiële vaste activa	893	868	781
Financiële vaste activa	208	210	217
Totaal vaste activa	1.101	1.078	998
Voorraden	-	-	-
Vorderingen	522	554	654
Liquide middelen	3.726	4.302	4.556
Totaal vlottende activa	4.248	4.857	5.210
Totaal activa	5.349	5.935	6.208
PASSIVA	Ultimo 2018 x € 1.000	Ultimo 2017 x € 1.000	Ultimo 2016 x € 1.000
Algemene reserve	3.168	3.862	4.334
Bestemmingsreserves publiek	-	-	-
Bestemmingsreserves privaat	50	48	43
Bestemmingsfonds publiek	-	-	-
Bestemmingsfonds privaat	-	-	-

Eigen vermogen	3.218	3.910	4.377
Voorzieningen	1.454	1.295	1.164
Langlopende schulden	-	-	-
Kortlopende schulden	677	729	667
Totaal passiva	5.349	5.935	6.208

Als gevolg van een hoge investeringsgraad is de *materiële vaste activa* met 25.000 euro gestegen. De investeringen komen later in deze paragraaf verder aan bod.

De *reserves* zijn met circa 692.000 euro gedaald wat overeenkomt met het geconsolideerde resultaat. Binnen de reserves wordt onderscheid gemaakt tussen de publieke (scholen en bestuurskantoor) en private (vereniging) reserves. Ondanks de daling van de reserves is de financiële positie van de totale organisatie nog erg ruim. Het bestuur is zich hiervan bewust en zet de komende jaren fors extra middelen in ten behoeve van het onderwijs. Hierbij is aandacht voor de hoogte van het negatieve resultaat.

De *voorzieningen* zijn met 159.000 euro gestegen. Aan de voorziening groot onderhoud is 220.100 euro gedoteerd en ruim 58.600 euro onttrokken. Daarnaast is er op basis van het personeelsbestand bijna 2.900 euro vrijgevallen uit de voorziening jubileumuitkering.

Financiële kengetallen

Met behulp van een aantal kengetallen kan een verdere beoordeling worden gegeven van de financiële gezondheid van de organisatie. Naast de waarden zoals deze gelden voor 2016, 2017 en 2018, wordt tevens de algemene adviesnorm weergegeven.

Kengetal	Norm	2018	2017	2016
Liquiditeit	2,00	6,27	6,66	7,82
Solvabiliteit	0,50	0,60	0,66	0,71
Rentabiliteit	n.v.t.	-11,35%	-8,05%	-0,71%
Huisvestingsratio	max.10%	7,89%	8,91%	9,13%
Weerstandsvermogen (bestuursniveau)	15,00%	39,36%	53,72%	64,61%
Weerstandsvermogen (schoolniveau)	15,00%	47,97%	62,45%	73,01%
Kapitalisatiefactor incl. privaat vermogen	max.60%	84,67%	99,01%	103,63%
Kapitalisatiefactor excl. privaat vermogen	max.60%	87,87%	102,72%	107,54%

De *liquiditeit* en de *solvabiliteit* laten over de afgelopen jaren een daling zien, maar blijven ruim boven de gestelde adviesnormen. De vereniging kan dus zowel op de korte als de lange termijn aan de verplichtingen voldoen.

De *rentabiliteit* is reeds een aantal jaren negatief om de vermogenspositie van de vereniging wat terug te brengen.

De *huisvestingsratio* laat zien of er niet teveel publiek geld weglekt aan huisvesting. Dit is niet het geval aangezien de maximale norm van 10% niet wordt overschreden.

Het minimale *weerstandsvermogen* wordt gebruikt om vermogen beschikbaar te houden voor het opvangen van financiële calamiteiten. De standaard adviesnorm bedraagt 15%. In lijn met de negatieve resultaten is het weerstandsvermogen de afgelopen jaren gedaald van 65% op publiek niveau naar ruim 39%. De daling is het gevolg van investeringen in materiële vaste activa, maar meer van negatieve resultaten als gevolg van extra personele inzet. Een extra effect geeft de stijging van de rijksbijdragen. Het vrije vermogen wordt weggezet tegen de totale rijksbijdragen. Een stijging van de rijksbijdragen betekent een daling van het percentage weerstandsvermogen.

De standaard norm van 15% is vrij ruim bepaald. Het is daarom voor de vereniging niet noodzakelijk om op publiek niveau ver boven deze norm uit te komen. Op basis van de rijksbijdragen van 2018 heeft de vereniging nog 1.400.000 euro te besteden.

De *kapitalisatiefactor* overschrijdt de maximale norm van 60%. Dit bevestigt de ruime financiële positie.

Investerings- en financieringsbeleid

In 2018 is er voor ruim 169.000 euro geïnvesteerd in materiële vaste activa. Begroot is een bedrag van 199.000 euro. Er is in 2018 een bedrag van 141.000 euro afgeschreven en 2.800 euro gedesinvesteerd waardoor de boekwaarde van de activa is gestegen.

De gerealiseerde investeringen hebben betrekking op de volgende categorieën:

ICT	72.800 euro
Inventaris en apparatuur	47.400 euro
Leermiddelen	34.600 euro
Overige materiële vaste activa	11.000 euro
Totaal	165.200 euro

Binnen de inventaris en apparatuur is met name geïnvesteerd in leerlingmeubilair en laptopkasten. De leermiddelen hebben grotendeels betrekking op methoden voor Lezen, Rekenen en Taal. De overige materiële vaste activa hebben betrekking op speeltoestellen.

Treasury verslag

In 2018 hebben er geen beleggingen en derivaten plaatsgevonden in risicodragend kapitaal. Er zijn geen wijzigingen opgetreden ten opzichte van voorgaand jaar. De publieke middelen zijn niet ondergebracht in risicodragend kapitaal. De beschikbare vrije middelen werden overgemaakt naar een spaarrekening. Er hebben zich in het verslagjaar geen liquiditeitsproblemen voorgedaan.

Bij het selecteren van een bank voor het onderbrengen van de spaartegoeden wordt door het bestuur gelet op de credit rating van de betreffende bank, conform de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' en met het oog op het zoveel als mogelijk waarborgen van een goed beheer van deze tegoeden. Om dit te waarborgen is door het bestuur een treasurystatuut opgesteld, waarin afspraken zijn vastgelegd inzake de wijze waarop wordt omgegaan met de regeling. Daarnaast is in dit statuut opgenomen wie welke verantwoordelijkheden op dit terrein heeft. Op hoofdlijnen staat in het treasurystatuut beschreven dat het beleid ten aanzien van beleggingen, leningen en derivaten met betrekking tot de publieke middelen zeer behoudend is. De hoofdsom dient ten alle tijden gegarandeerd te zijn.

Vanuit de private middelen is 200.000 euro ondergebracht in obligaties.

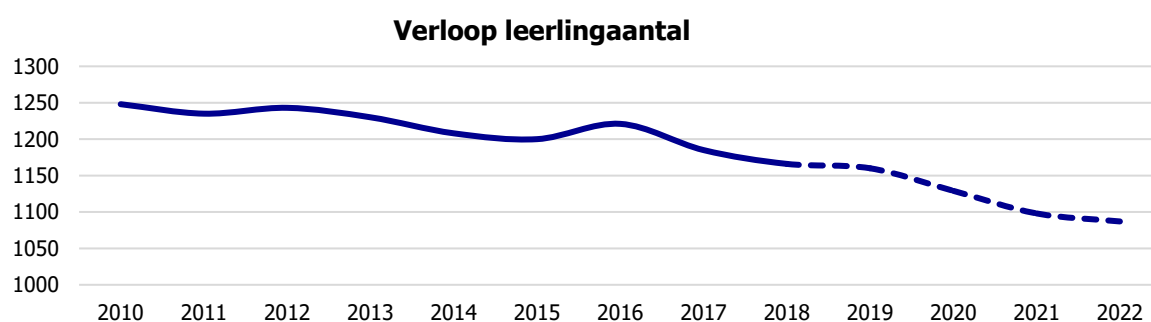
11. Continuïteitsparagraaf

Toekomstige externe ontwikkelingen

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2019-2023 is rekening gehouden met externe ontwikkelingen. Hierbij kan gedacht worden aan gevolgen van de Miljoenennota 2019, ontwikkelingen in de cao en de middelen voor werkdrukvermindering. Zie voor meer informatie de verantwoording bij de begroting 2019.

Toekomstige interne ontwikkelingen

Teldatum per 1 oktober	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Onderbouw totaal	561	557	538	532	521	523
Bovenbouw totaal	624	609	622	597	577	564
Totaal	1185	1166	1160	1129	1098	1087



Bovenstaande overzichten laten de ontwikkeling van het leerlingaantal over de afgelopen en komende jaren zien. Het leerlingaantal is afgelopen jaren behoorlijk gedaald. Ook de komende jaren wordt een verder daling van het leerlingaantal verwacht. Dit heeft onvermijdelijke gevolg op de toekomstige formatie.

In bovenstaand overzicht is zowel rekening gehouden met de leerlingen van de Stichting als de Vereniging.

Functiecategorie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Directie	7,32	7,84	6,71	6,71	6,50	6,21
Leerkracht	57,62	64,90	61,90	60,18	60,43	60,78
O.O.P.	12,13	14,54	13,88	13,46	13,17	13,17
Schoonmaak	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
Vervanging eigen risico	1,59	3,39	3,53	3,53	3,53	3,53
Totaal	79,03	91,05	86,39	84,25	84,01	84,06

Bovenstaand overzicht laat het verloop van de inzet zien over de komende jaren. Hoewel de financiële positie van de school ruim is, moet rekening gehouden worden met de daling van het leerlingaantal. In de begroting is daarom rekening gehouden met een daling van de formatie van 91 fte in 2019 naar

84 fte in 2022. De stijging van de formatie van 2018 ten opzichte van 2019 heeft te maken met de samenvoeging van de scholen van de Stichting en de Vereniging. De inzet van 2018 heeft enkel betrekking op de Vereniging, vanaf 2019 is ook rekening gehouden met de inzet op de Van Damschool en Basisschool met de Bijbel 'Huinen'.

Staat van baten en lasten – begroting

	Realisatie 2018 x € 1.000	Begroting 2019 x € 1.000	Begroting 2020 x € 1.000	Begroting 2021 x € 1.000
Baten				
(B1) Rijksbijdragen	5.906	7.162	7.112	7.131
(B2) Overige overheidsbijdragen	-	7	7	7
(B3) Overige baten	195	268	269	271
Totaal baten	6.101	7.437	7.389	7.410
Lasten				
(L1) Personele lasten	5.497	6.334	6.112	6.060
(L2) Afschrijvingen	144	180	181	182
(L3) Huisvestingslasten	533	608	608	608
(L4) Overige instellingslasten	628	648	647	643
Totaal lasten	6.802	7.770	7.549	7.493
Saldo baten en lasten	-701	-333	-160	-84
(R1) Saldo fin. baten en lasten	9	15	15	15
Nettoresultaat	-692	-318	-145	-69

Bovenstaand overzicht geeft de begroting weer voor de komende 3 jaar. Er is geen sprake van majeure investeringen de komende jaren. De begroting heeft betrekking op alle scholen die vanaf 1 januari 2019 onder de Vereniging vallen.

Zoals eerder aangegeven is de vermogenspositie van de organisatie ruim. Hierdoor is het mogelijk om meerjarig negatieve resultaten te realiseren. De negatieve resultaten zijn het gevolg van extra personele inzet die met name wordt ingezet voor zorg.

Ook de komende jaren worden nog negatieve resultaten begroot. Het bestuur is er zich echter wel van bewust dat op termijn de resultaten moeten stabiliseren. Daarom is op de kortere termijn nog rekening gehouden met een behoorlijk negatief resultaat, maar op de langere termijn licht negatieve resultaten. Hierdoor daalt de vermogenspositie van de organisatie zonder onder kritische normen te komen.

Balans – begroting

ACTIVA	Ultimo 2018 x € 1.000	Ultimo 2019 x € 1.000	Ultimo 2020 x € 1.000	Ultimo 2021 x € 1.000
Immateriële vaste activa	-	-	-	-
Materiële vaste activa	893	1.295	1.300	1.278
Financiële vaste activa	208	217	217	217
Totaal vaste activa	1.101	1.512	1.517	1.495
Vorraden	-	-	-	-
Vorderingen	522	-	-	-
Effecten	-	668	668	668
Liquide middelen	3.726	3.083	2.953	3.045
Totaal vlottende activa	4.248	3.751	3.621	3.713
Totaal activa	5.349	5.262	5.138	5.208
PASSIVA	Ultimo 2018 x € 1.000	Ultimo 2019 x € 1.000	Ultimo 2020 x € 1.000	Ultimo 2021 x € 1.000
Algemene reserve	3.168	3.559	3.415	3.347
Best. reserve publiek	-	-	-	-
Best. reserve privaat	50	48	47	46
Best. fonds publiek	-	-	-	-
Best. fonds privaat	-	-	-	-
Eigen vermogen	3.218	3.607	3.462	3.393
Voorzieningen	1.454	1.020	1.041	1.180
Langlopende schulden	-	-	-	-
Kortlopende schulden	677	635	635	635
Totaal passiva	5.349	5.262	5.138	5.208

Bovenstaande tabel toont de balans over 2018 en de jaren hierop volgend. De balans van 2018 is gebaseerd op de werkelijke cijfers. De waarden vanaf 2019 zijn echter berekend op basis van een voorlopige inschatting van 2018 per het najaar 2018. Hierdoor kunnen er onlogische afwijkingen ontstaan, de langere termijn ontwikkeling is echter wel inzichtelijk. Bovendien is vanaf 2019 ook rekening gehouden met de scholen die onder de Stichting vallen. Desondanks daalt het totale vermogen. Enerzijds als gevolg van het negatieve resultaat, anderzijds als gevolg van verwachte hoge onttrekkingen aan de voorziening groot onderhoud.

Met de negatieve resultaten voor de komende jaren daalt het eigen vermogen naar 3,4 miljoen euro. Op basis van de te verwachten investeringen daalt het weerstandsvermogen richting de 25%, de school hanteert een norm van 15%.

De activa blijft de komende jaren stabiel. In de begroting is rekening gehouden met vervangingsinvesteringen.

De voorziening zal de komende jaren dalen. Met name in 2019 en 2021 staan grotere onttrekkingen gepland in verband met duurzaamheidsverbeteringen en renovaties.

Interne risicobeheersings- en controlesystemen

Om de risico's zoveel als mogelijk te beperken hanteert de school een planning en controle cyclus waarbij de directie samen met een externe adviseur van VGS de ontwikkeling van de financiële prestaties monitort en hier ook periodiek verantwoording over aflegt richting het bestuur. De basis voor de verantwoording wordt naast de realisatie gevormd door de meerjarenbegroting die voorafgaand aan elk jaar door het uitvoerend bestuur wordt opgesteld en ter fiattering aan de raad van toezicht wordt voorgelegd. In deze meerjarenbegroting worden zo veel als mogelijk financiële risico's onderkent en wordt beoordeeld in hoeverre acties nodig zijn.

Daarnaast wordt maandelijks de financiële positie gemonitord op basis van de exploitatie. Aanvullend wordt driemaal per jaar een uitgebreide financiële rapportage opgesteld waarbij budgetten worden gemonitord en nieuwe ontwikkelingen doorgerekend. Hierdoor is het mogelijk tijdig te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Deze cyclus werkt goed en heeft geen aanpassing nodig.

Daarnaast is ten behoeve van de interne controle, de administratieve organisatie beschreven van de processen met een financieel risico. Hierin is de functiescheiding, overdraagbaarheid en betrouwbaarheid van informatie gewaarborgd. Tussen het bestuur en haar administratieve dienstverlener, VGS Administratie, is daarnaast een Service Level Agreement van toepassing.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

De meerjarenbegroting is opgesteld in een veranderende context, waarin er sprake is van risico's. Eén van de risico's die jaarlijks terugkomt is de politieke instabiliteit op verschillende fronten. Sector breed is sprake van een tekort op de materiële bekostiging. Er zijn nog geen ontwikkelingen die wijzen op een correctie hiervoor. Dit gaat ten kosten van personele inzet. Verder is er nog onzekerheid over de middelen voor werkdrukvermindering vanaf schooljaar 2021/22.

en ander risico is het lerarentekort. Onze school krijgt tot nu toe de formatie goed rond en heeft de komende jaren te maken met een teruggang van de formatie. Mogelijk risico is dat in de toekomst relatief duur extern personeel (eventueel voor vervanging) ingezet moet worden om gaten op te vullen. Het bestuur is hiervan op de hoogte en probeert deze ontwikkeling waar mogelijk voor te blijven. Een van de maatregelen die de organisatie heeft genomen is het opzetten van een eigen vervangingspool.

Een ander risico is de instroom van leerlingen de komende jaren. De afgelopen 7 jaar is het leerlingaantal van de Vereniging (incl. de Stichting) met circa 100 leerlingen gedaald. Ook voor de komende 5-6 jaar wordt een daling van 100 leerlingen verwacht. Natuurlijk heeft dit gevolgen voor de bekostiging en de formatie. Momenteel is sprake van een ruime bezetting omdat geïnvesteerd wordt in de kwaliteit van het onderwijs. Op termijn zal dit teruggebracht moeten worden. Het effect hiervan

is extra groot omdat daarnaast de formatie teruggebracht moet worden door de daling van het leerlingaantal.

Daarnaast der kunnen er risico's zijn op het personele terrein. Te denken valt aan uitval van personeelsleden, langdurig ziekteverzuim, disfunctioneren, schorsing en in het ergste geval ontslag. Als deze zaken zich voordoen kan er sprake zijn van financiële gevolgen. Ook als het gaat om groot onderhoud bestaat er een risico op onverwachte lasten. Voor de genoemde risico's met een financieel gevolg wordt er een risicobuffer aangehouden, al zal de eerste stap altijd zijn om te beoordelen of een risico binnen de begroting opgevangen kan worden.

Verder heeft het ministerie de samenvoegingsbekostiging in verband met de fusie van Veenhuizerveld ingehouden omdat er fouten zijn gemaakt bij de aanvraag. Momenteel loopt een rechtszaak waarin bezwaar is gemaakt op dit besluit. Deze onzekerheid is ondervangen door de inkomsten voorlopig op de balans te parkeren.

Tot slot zijn er risico's op het gebied van huisvesting. Voor verschillende scholen is renovatie, verhuizing of nieuwbouw onderwerp van bespreking met de gemeente. Mogelijk wordt hier een eigen investering voor gevraagd. De ontwikkelingen zijn zo volledig mogelijk doorgerekend in de voorziening voor groot onderhoud, hoewel de definitieve uitwerking onbekend is.

Niet alleen financiële risico's, maar ook niet-financiële risico's zijn belangrijk. Te denken valt aan risico's rondom de onderwijskwaliteit, het imago van de school en de naleving van de code 'Goed Bestuur'. Zie voor dit laatste punt het verslag van het toezichthoudend orgaan.

Beheersing van de risico's

Voor het opvangen van de zogenaamde restrisico's en onvoorziene calamiteiten gebruikt de school in haar financieel beleid onder andere het kengetal weerstandsvermogen om te zorgen dat er voldoende eigen vermogen beschikbaar is als risicobuffer. Voor de vaststelling van de hoogte van deze buffer is gebruik gemaakt van het standaard risicoprofiel van 15%.

Om niet onnodig de risicobuffer aan te spreken, wordt in elk geval getracht om risico's tijdig te onderkennen, om indien nodig acties te ondernemen om de impact van het risico te verkleinen. De meerjarenbegroting is hiervoor een belangrijke tool. Het effect van een dalend leerlingaantal of een uit de pas lopend kostenpatroon is zo inzichtelijk. Ook kunnen in de meerjarenbegroting aanpassingen doorgerekend worden.

De hierboven beschreven risicobeheersings- en controlesystemen zijn het afgelopen jaar toereikend geweest. Er zijn geen belangrijke risico's opgetreden die de continuïteit van de organisatie in gevaar gebracht hebben. Er is dan ook geen reden om aanpassingen aan de systemen door te voeren.

JAARREKENING 2018

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	893.442	868.091
Financiële vaste activa	<u>207.500</u>	<u>210.200</u>
	1.100.942	1.078.291
Vlottende activa		
Vorderingen	522.323	554.392
Liquide middelen	<u>3.725.941</u>	<u>4.302.127</u>
	4.248.263	4.856.519
Totaal	<u><u>5.349.206</u></u>	<u><u>5.934.810</u></u>
PASSIVA		
Eigen vermogen	3.217.951	3.910.173
Voorzieningen	1.453.828	1.295.317
Kortlopende schulden	677.427	729.319
Totaal	<u><u>5.349.206</u></u>	<u><u>5.934.810</u></u>

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2019 worden de schoolactiviteiten van Stichting tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Putten overgedragen aan de Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Putten. Dit betekent dat de Stichting tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Putten in 2018 zal worden opgeheven. De schoolactiviteiten worden voortgezet onder verantwoordelijkheid van het huidige bevoegd gezag te Putten.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	5.906.191	5.526.749	5.663.101
Overige baten	195.017	162.280	133.728
Totaal baten	6.101.208	5.689.029	5.796.829
Lasten			
Personeelslasten	5.497.048	4.858.956	4.994.481
Afschrijvingen	143.835	135.069	145.868
Huisvestingslasten	532.662	520.750	555.754
Overige lasten	628.467	562.490	582.960
Totaal lasten	6.802.013	6.077.265	6.279.064
Saldo baten en lasten	700.805-	388.236-	482.235-
Financiële baten en lasten	8.583	34.700	15.758
RESULTAAT BOEKJAAR	692.222-	353.536-	466.477-

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Vooruitlopend op het besluit van de algemene ledenvergadering stelt het bestuur voor om het resultaat over 2018 ad € -692222 als volgt te verdelen:

Algemene reserve	693.712-
Bestemmingsreserves privaat	1.490
Totaal	692.222-

Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening.

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018

	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	700.805-	482.235-
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat:		
- Aanpassingen voor afschrijvingen	143.835	145.868
- Mutaties van voorzieningen	158.511	131.006
	302.346	276.874
Veranderingen in werkkapitaal:		
- Mutaties vorderingen	32.069	99.408
- Mutaties kortlopende schulden	51.893-	62.756
	19.824-	162.164
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	418.283-	43.197-
Ontvangen interest	8.583	15.758
Totaal	8.583	15.758
<i>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<i>409.700-</i>	<i>27.439-</i>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(des) Investerings in materiële vaste activa	169.187-	233.123-
Mutaties overige financiële vaste activa	2.700	6.900
<i>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	<i>166.487-</i>	<i>226.223-</i>
Mutatie van liquide middelen	576.187-	253.662-

GRONDSLAGEN

Algemeen

De datum van opmaak van deze jaarrekening is: 18 juli 2019

Grondslagen voor de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Op grond daarvan zijn de inrichtingseisen van boek 2, titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's.

Belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit dienstverlening op het gebied van onderwijs.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Waardering van activa en passiva

De activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van de reeds verstreken afschrijvingstermijnen. Gebouwen en terreinen worden slechts opgenomen voor zover deze economisch eigendom zijn van het bevoegd gezag.

Aanschaffingen worden slechts gewaardeerd indien zij een waarde hebben van € 500 of meer per stuk, dan wel per groep indien deze bij elkaar horen en ineens worden aangeschaft, b.v. lesmethoden.

Investeringsbijdragen van derden worden in mindering gebracht op het investeringsbedrag.

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode.

Per categorie is naar aanleiding van de gebruiksduur de afschrijvingstermijn vastgesteld.

Voor de verschillende categorieën, worden de volgende afschrijvingstermijnen toegepast:

Jaren		Jaren	
Gebouwen en terreinen		Audiovisuele hulpmiddelen	10
Permanente gebouwen	40	Inrichting speellokaal	20
Noodlokalen	15	Vloerbedekking	20
Houten berging	15	Overige inrichting	20
Dienstwoning	40	ICT	4 - 5
Terreinen	0	Bekabeling	20
Inventaris en apparatuur		Onderwijsleerpakket	
Leerlingensets	20	Leermethoden	9
Docentenset	10	Software bij methoden	9
Bureaustoelen	-	Overige materiële vaste activa	
Schoolborden (krijt/white)	20	Vervoermiddelen	8
Kasten	20	Buitenspeeltoestellen en Rubber tegels	15
Overig	20	Betegeling schoolplein	15
Keukenapparatuur	10	Overige materiële vaste activa	15
Digitale schoolborden	10	Zonnepanelen	-

Financiële vaste activa

Leningen

De verstrekte leningen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde vermeerderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Baten en lasten worden in de de staat van baten en lasten verwerkt zodra de vorderingen aan een derde worden overgedragen of een bijzondere waardevermindering ondergaan, alsmede via het amortisatieproces.

Vlottende activa

Ministerie van OCW

Onder deze post is het verschil opgenomen tussen het deel van de toegekende rijksbijdragen over het schooljaar 2018-2019 dat betrekking heeft op 2018 en de in 2018 ontvangen bedragen.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve bevat de exploitatie-overschotten. Deze reserve heeft geen specifieke bestemming.

Bestemmingsreserves privaat

Hieronder worden de reserves opgenomen die gevormd zijn uit exploitatie-overschotten van private geldstromen.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud

Voor toekomstige uitgaven inzake groot onderhoud die voor rekening van de vereniging komen, wordt een voorziening groot onderhoud gevormd ter egalisatie van de meerjarige onderhoudskosten. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof

Voor de uren die door personeel zijn gespaard in het kader van de regeling spaarverlof is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de personeelskosten inclusief werkgeverslasten die samenhangen met het opgebouwde verlof van de betreffende werknemers. De kosten van opname van spaarverlof worden aan de voorziening onttrokken.

Voorziening jubileumuitkeringen

In de jaarrekening is een voorziening gevormd voor jubileumgratificaties. Deze voorziening is bestemd om toekomstige uitkeringen i.v.m. jubilea van 25 en 40 dienstjaren te kunnen bekostigen. Werknemers hebben op grond van de CAO RPO hier recht op. De uitkering bedraagt bij 25 dienstjaren een half maandsalaris en bij 40 dienstjaren een heel maandsalaris. In beide gevallen wordt dit vermeerderd met 8% vakantietoeslag. De voorziening is gebaseerd op algemene ervaringscijfers en schattingen.

Op grond van algemene ervaringscijfers is hiervoor een bedrag opgenomen van € 600 per FTE.

Kortlopende schulden

Vlottende schulden

De overige kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode.

Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met (in geval van een financiële verplichting die niet tegen reële waarde, met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, is opgenomen) de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

Ministerie van OCW

Hieronder zijn de niet-bestede bedragen van geoormerkte gelden opgenomen, die wegens het verstrijken van de bestedingstermijn dienen te worden terugbetaald aan het Ministerie van OCW.

Overlopende passiva

Hieronder zijn de nog niet-bestede geoormerkte gelden opgenomen van de ontvangen OCW-subsidies. OCW-subsidies waarop geen oormerking van toepassing is, worden ten gunste van het verslagjaar gebracht waarop deze betrekking hebben.

De overlopende post te betalen vakantiegeld over de maanden juni t/m december is opgenomen voor de opgebouwde vakantierechten van personeel dat per balansdatum in dienst is, vermeerderd met een opslag voor sociale lasten.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Lasten en verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar en die vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden, worden opgenomen in de jaarrekening.

Personele lasten

De personele lasten zijn onderverdeeld in de categorieën: lonen en salarissen, sociale lasten, pensioenen en overige personele lasten. Onder de categorie lonen en salarissen zijn ook de onkostenvergoedingen (zoals verhuiskosten, reiskosten, telefoonkosten etc.) opgenomen.

De kosten van opname van ouderschapsverlof komen ten laste van de staat van baten en lasten.

De kosten van opname van BAPO komen ten laste van de staat van baten en lasten.

Pensioenen

De pensioenverplichtingen zijn ondergebracht bij bedrijfspensioenfondsen ABP. De dekkingsgraad per balansdatum is 103,8%. Er bestaat geen individuele verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies bij een tekort van ABP. De pensioenpremies die betrekking hebben op het boekjaar zijn als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Financiële kengetallen

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Solvabiliteit 1: eigen vermogen / balanstotaal

Solvabiliteit 2: eigen vermogen + voorzieningen / balanstotaal

De liquiditeit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden

Liquiditeit (quick ratio): vlottende activa - voorraden / kortlopende schulden (indien geen voorraad op de balans is gewaardeerd, is dit kengetal gelijk aan de current ratio)

De rentabiliteit is berekend door het exploitatieresultaat te delen op het totaal baten.

De kapitalisatiefactor is als volgt berekend:

(totaal kapitaal +/- gebouwen en terreinen) / (totale baten + financiële baten)

Het weerstandsvermogen is als volgt berekend:

(eigen vermogen +/- materiële vaste activa) / rijksbijdragen

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE

	2018	2017
Solvabiliteit 1	0,60	0,66
Solvabiliteit 2	0,87	0,88
Liquiditeit (current ratio)	6,27	6,66
Liquiditeit (quick ratio)	6,27	6,66
Rentabiliteit	-11,35%	-8,05%
Kapitalisatiefactor (incl. privaat)	84,67%	99,01%
Weerstandsvermogen (-/- MVA)	39,36%	53,72%

TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS

Materiële vaste activa									
	Aanschafprijs	Cum. Afschrijving	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018	Aanschafprijs	Cum. Afschrijving
Gebouwen en terreinen	208.518	28.510	180.007	-	-	4.186	175.821	208.518	32.696
Inventaris en apparatuur	1.439.740	970.069	469.671	119.578	2.077	94.766	492.406	1.440.990	948.584
Andere vaste bedrijfsmiddelen	599.623	381.210	218.412	45.579	762	42.044	221.185	564.658	343.473
In uitvoering en vooruitbetalingen	-	-	-	4.029	-	-	4.029	4.029	-
Totaal	2.247.880	1.379.789	868.091	169.187	2.839	140.996	893.442	2.218.195	1.324.753

<i>Desinvesteringen</i>			
	Aanschafprijs	Afschrijvingen	Desinvestering
Inventaris en apparatuur	118.328	116.251	2.077
Andere vaste bedrijfsmiddelen	80.544	79.782	762
Totaal	198.872	196.033	2.839

Toelichting materiële vaste activa

De investering onder 'gebouwen en terreinen' zijn uit private middelen gefinancierd.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings en verstrekte leningen	Des- investerings en aflossingen	Waardever- anderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Langlopende effecten *	200.000	-	-	-	200.000
Overige vorderingen (Stichting Snappet) **	10.200	-	2.700-	-	7.500
Totaal	210.200	-	2.700-	-	207.500

* Langlopende effecten

	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Des- investerings	Waardever- anderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Obligaties	200.000	-	-	-	200.000
Totaal	200.000	-	-	-	200.000

*Toelichting financiële vaste activa***

Dit betreft een borgsom die betaald is voor het gebruik van 50 tablets.

Vorderingen

	2018	2017
Debiteuren	-	11.490
OCW/EZ	253.885	262.006
Rek. courant Stichting C.N.S.	93.411	89.268
Rek. courant Stichting Peuterspeelzaal 't Zwaluwnest	-	59.965
Rek. courant Stichting Steunfonds	16.909	16.193
Rek. courant Stichting Kinderopvang	57.805	27.227
Overige vorderingen	-	6.994
<i>Overlopende activa</i>		
Vooruitbetaalde kosten	69.111	70.128
Overige overlopende activa	31.201	11.121
Overlopende activa	100.312	81.249
Totaal	522.323	554.392

Liquide middelen

	2018	2017
Kasmiddelen	39	39
Tegoeden op bank- en girorekeningen	3.725.902	4.302.088
Totaal	3.725.941	4.302.127

Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2018	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
<i>Algemene reserve</i>				
Algemene reserve	3.861.740	693.712-	-	3.168.028
	3.861.740			3.168.028
<i>Bestemmingsreserve (privaat)</i>				
Bestemmingsreserve algemeen	48.433	1.490	-	49.923
	48.433			49.923
Totaal	3.910.173	692.222-	-	3.217.951

Voorzieningen							
	Stand per 1-1-2018	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2018	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
Personeelsvoorzieningen *	47.775	-	-	2.873	44.902	-	44.902
Voorziening voor groot onderhoud	1.247.542	220.100	58.716	-	1.408.926	606.260	802.666
Totaal	1.295.317	220.100	58.716	2.873	1.453.828	606.260	847.568

<i>* Personeelsvoorzieningen</i>							
	Stand per 1-1-2018	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2018	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
Jubileumuitkering	47.775	-	-	2.873	44.902	-	44.902
	47.775	-	-	2.873	44.902	-	44.902

Kortlopende schulden

	2018	2017
Crediteuren	103.286	239.328
Schulden aan OCW/EZ *	24.527	77.263
Rek. courant Stichting Peuterspeelzaal 't Zwaluwnest	44.215	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	209.047	176.328
Schulden ter zake van pensioenen	84.348	54.398
Kortlopende overige schulden	97-	2.677
	465.325	549.993
<i>Overlopende passiva</i>		
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ *	7.256	-
Vakantiegeld en -dagen	168.109	138.683
Overige overlopende passiva	36.737	40.643
Overlopende passiva	212.102	179.326
Totaal	677.427	729.319

Toelichting kortlopende schulden

Betreft een correctie in mindering uitgebrachte uitkeringen uit 2012. Dit is geconstateerd na het opgeven via de vangnetapplicatie.

* Verantwoording subsidies OCW/EZ (Model G)

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Toewijzing			De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking			
Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
			aankruisen wat van toepassing is			
Lerarenbeurs 18/19		2018	12.093	12.093	☐	☒
Totaal			12.093	12.093		

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Toewijzing			Te verrekenen ultimo verslagjaar				
Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	
niet van toepassing							
Totaal			-	-	-	-	-

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Toewijzing			Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar				
Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar
niet van toepassing							
Totaal			-	-	-	-	-

TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2018	Begroting 2018	2017
Rijksbijdragen			
Rijksbijdrage OCW	5.410.654	5.055.872	5.066.625
<i>Overige subsidies OCW</i>			
Geormerkte OCW subsidies	4.837	-	388
Niet-geormerkte OCW-subsidies	198.377	192.090	299.817
	203.214	192.090	300.205
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	292.323	278.787	296.271
Totaal	5.906.191	5.526.749	5.663.101
Overige baten			
Verhuur	4.537	4.000	4.684
Ouderbijdragen	11.600	13.200	12.563
<i>Overige</i>			
Verenigingsbaten	69.766	66.800	71.973
Overige baten personeel	53.228	67.830	10.332
Overige	55.886	10.450	34.176
	178.880	145.080	116.481
Totaal	195.017	162.280	133.728

2018**Begroting 2018****2017****Personeelslasten***Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten*

Lonen en salarissen	3.914.687	3.329.638	3.562.534
Sociale lasten	749.914	915.692	772.400
Premies Participatiefonds	21.240	-	-
Premies VFGS	124.545	-	-
Pensioenlasten	539.673	416.786	485.407

5.350.059

4.662.116

4.820.341

Overige personele lasten

Dotaties personele voorzieningen	4.756-	-	8.639
Personeel niet in loondienst	113.496	59.500	114.810

Overige

(Na)scholingskosten	99.775	75.000	89.890
Kosten schoolontwikkeling/begeleiding	55.608	57.000	57.183
Kosten werving personeel	4.695	3.000	1.915
Kosten bedrijfsgezondheidszorg	29.531	22.000	38.090
Representatiekosten personeel	25.625	20.750	19.502
Overige	4.051	42.318	681

Totaal overige

219.284

220.068

207.262

328.024

279.568

330.711

Af: uitkeringen

181.035-

82.728-

156.571-

Totaal

5.497.048

4.858.956

4.994.481

Het aantal personeelsleden over 2018 bedroeg gemiddeld 82 FTE. (2017 78)

Voor toelichting op de WNT zie bijlage WNT.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Gebouwen en terreinen	4.186	-	3.830
Inventaris en apparatuur	96.843	91.613	97.768
Andere vaste bedrijfsmiddelen	42.806	43.456	44.270
Totaal	143.835	135.069	145.868

Huisvestingslasten

Huur	15	-	160
Onderhoud	22.991	23.700	35.049
Energie en water	90.686	93.000	89.601
Schoonmaakkosten	176.898	131.700	187.549
Belastingen en heffingen	11.165	11.600	10.617
Dotatie voorziening onderhoud	220.100	255.500	191.000
Bewaking/beveiliging	3.232	4.250	7.197
Overige	7.575	1.000	34.582
Totaal	532.662	520.750	555.754

2018**Begroting 2018****2017****Overige lasten***Administratie- en beheerslasten*

Administratie en beheer	97.216	90.200	96.464
Accountantslasten (controle jaarrekening)	21.596	15.000	19.474
Telefoon- en portokosten e.d	11.474	6.790	7.967
Kantoorartikelen	964	2.100	327
Bestuurs-/managementondersteuning	11.650	10.000	17.420
Overige	302	-	1.695

143.202

124.090

143.347

Inventaris en apparatuur

Onderhoud inventaris/apparatuur	7.916	7.550	11.624
---------------------------------	-------	-------	--------

7.916

7.550

11.624

Leermiddelen

Onderwijsleerpakket	162.879	193.500	177.405
Computerkosten	84.527	55.500	85.161
Kopieer- en stencilkosten	35.702	49.900	34.913
Overige lasten	2.155	-	1.017

285.264

298.900

298.496

Overige

Kantinekosten	7.532	9.300	8.747
Cultuureducatie	7.766	12.800	33.726
Schoolkrant	13.312	7.750	3.548
Abonnementen	13.228	8.250	9.405
Verzekeringen	2.307	2.800	1.325
Medezeggenschapsraad	2.530	4.000	422
Overige	145.410	87.050	72.321

192.086

131.950

129.493

Totaal

628.467

562.490

582.960

Specificatie honorarium

Onderzoek jaarrekening	21.596	15.000	19.474
Accountantslasten	21.596	15.000	19.474

Financiële baten en lasten

Rentebaten	8.583	34.700	15.758
Totaal	8.583	34.700	15.758

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij, meerderderheidsdeelneming EUR Bedragen: x 1

Nr	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroerende zaken	Overige	Eigen vermogen 31-12-2018	Resultaat jaar 2018	Omzet	Art. 2:403 BW ja/nee	Deelname-percentage	Consolidatie ja/nee
1.	Stichting tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs	Stichting	Putten	nee	nee	nee		701.315	-2.689		nee	n.v.t.	nee
2.	Christelijke Peuterspeelzaal 't Zwaluwnest' Stichting Kinderopvang	onderdeel Vereniging	Putten	nee	nee	nee		-32.430	-34.254	204.463	nee	n.v.t.	nee
3.	Christelijk Nationaal Schoolonderwijs Putten	Stichting	Putten	nee	nee	nee		931	-2.984	54.812	nee	n.v.t.	nee

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Nr	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroerende zaken	Overige	Deelname-percentage
1.	Berséba	Vereniging	Utrecht	nee	nee	nee		n.v.t.
2.	Zeeluwe	Stichting	Hardewijk	nee	nee	nee		n.v.t.
3.	St. Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Apeldoorn	Stichting	Apeldoorn	nee	nee	nee		n.v.t.

WNT-verantwoording 2018 - Vereniging tot stichting en instandhouding van scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Vereniging tot stichting en instandhouding van scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs van toepassing zijnde regelgeving:

Deze klassenindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>6</u>

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Vereniging tot stichting en instandhouding van scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs is berekend conform de WNT klassenindeling. Op grond van de criteria valt deze rechtspersoon in klasse B, daarmee bedraagt het bezoldigingsmaximum € 122000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte

Het individuele WNT-maximum voor de leden van het toezichthoudend orgaan bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	L Hubregtse	C.J. Visser
Functiegegevens	Directeur- bestuurder	Directeur- bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking (ja/nee)	ja	ja
Bezoldiging		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 122.000	€ 122.000
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 75.255	€ 82.896
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.438	€ 13.199
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 87.693</u>	<u>€ 96.094</u>
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging	<u>€ 87.693</u>	<u>€ 96.094</u>

Gegevens 2017

Functiegegevens	Directeur- bestuurder	Directeur- bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking (ja/nee)	ja	ja
Bezoldiging		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 2017	€ 118.000	€ 118.000
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 77.697	€ 79.463
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.035	€ 12.359
Totaal bezoldiging 2017	<u>€ 89.731</u>	<u>€ 91.822</u>

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie(s)	
L.W.J. Schaap	Penningmeester	
E. Kamp	Lid	
H. Lokhorst	Lid	
K. Bloed van Ginkel	Lid	
D.J. Ruiter - Zettema	Lid	
U.W. Slooten	Lid	Afgetreden in 2018
C.G. Bos - Nap	Lid	Afgetreden in 2018
J.G. van den Brandhof	Voorzitter	
J.M. Schreuder - Bronkhorst	Lid	
J. Winkoop	Secretaris	
H. Buiten	Lid	
J.M. Quist	Lid	

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao.

Betreffende onderhoud en beheer ICT op afstand is voor de periode 1 februari 2013 tot 31 december 2016 een overeenkomst aangegaan met Station to Station (huidige Heutink ICT), totaalbedrag EUR 21.795 op jaarbasis. Dit contract is stilzwijgend verlengd.

Per 1-5-2015 zijn alle kopieermachines ondergebracht is een huurovereenkomst voor de looptijd van 72 maanden. Totaalbedrag van EUR 19.970 op jaarbasis. Verhuurder van de kopieermachines is BNP Paribas Leasing Solutions N.V.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het intern toezichthoudend orgaan van de Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle
Postbus 1509
8001 BM Zwolle

T (038) 303 21 40
 zwolle@vanreeacc.nl
 www.vanreeacc.nl
 KvK nr. 08107895

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Putten gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Vereniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en het intern toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in

overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het intern toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 18 juli 2019

Van Ree Accountants

R. van der Weerd RA MSc

BIJLAGEN

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE PR. WILLEM ALEXANDER

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	580.153	539.014	571.604
Overige baten	1.059	-	676
Totaal baten	581.212	539.014	572.280
Lasten			
Personeelslasten	504.604	459.450	504.276
Afschrijvingen	14.170	15.323	13.674
Huisvestingslasten	24.806	17.000	16.945
Overige lasten	39.830	38.050	38.421
Totaal lasten	583.410	529.823	573.316
Saldo baten en lasten	2.197-	9.191	1.036-
Netto resultaat	2.197-	9.191	1.036-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE ICHTHUS

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	711.264	666.024	708.434
Overige baten	9.098	-	175
Totaal baten	720.363	666.024	708.610
Lasten			
Personeelslasten	679.660	597.385	637.545
Afschrijvingen	17.645	20.027	17.537
Huisvestingslasten	55.837	42.200	61.988
Overige lasten	54.358	48.090	58.662
Totaal lasten	807.500	707.702	775.731
Saldo baten en lasten	87.137-	41.678-	67.121-
Netto resultaat	87.137-	41.678-	67.121-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE DIERMEN

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	312.522	282.475	281.725
Overige baten	378	-	-
Totaal baten	312.900	282.475	281.725
Lasten			
Personeelslasten	298.520	267.437	243.968
Afschrijvingen	6.015	7.075	4.762
Huisvestingslasten	15.582	14.500	15.522
Overige lasten	20.277	21.450	23.684
Totaal lasten	340.394	310.462	287.935
Saldo baten en lasten	27.494-	27.987-	6.210-
Netto resultaat	27.494-	27.987-	6.210-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE VEENHUIZERVELD

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	-	-	2.715
Totaal baten	-	-	2.715
Lasten			
Personeelslasten	-	-	41-
Afschrijvingen	-	-	15.756
Huisvestingslasten	-	-	42-
Totaal lasten	-	-	15.673
Saldo baten en lasten	-	-	12.958-
Netto resultaat	-	-	12.958-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE BIJ DE BRON

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	707.373	659.648	692.879
Overige baten	6.088	-	180
Totaal baten	713.461	659.648	693.059
Lasten			
Personeelslasten	594.335	536.311	548.219
Afschrijvingen	21.000	19.919	18.357
Huisvestingslasten	48.682	45.000	55.636
Overige lasten	49.324	48.750	51.839
Totaal lasten	713.341	649.980	674.052
Saldo baten en lasten	120	9.668	19.007
Netto resultaat	120	9.668	19.007

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE AKKER

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	1.014.688	944.444	900.991
Overige baten	1.550	-	-
Totaal baten	1.016.238	944.444	900.991
Lasten			
Personeelslasten	893.017	790.504	796.414
Afschrijvingen	25.328	24.907	22.421
Huisvestingslasten	56.079	54.600	61.982
Overige lasten	72.131	57.250	61.743
Totaal lasten	1.046.556	927.261	942.561
Saldo baten en lasten	30.318-	17.183	41.570-
Netto resultaat	30.318-	17.183	41.570-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE STEENENKAMER

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	319.950	289.594	298.317
Overige baten	1.539	-	320
Totaal baten	321.489	289.594	298.637
Lasten			
Personeelslasten	299.705	286.879	280.459
Afschrijvingen	10.222	8.068	10.228
Huisvestingslasten	20.251	20.350	21.072
Overige lasten	22.391	23.450	22.874
Totaal lasten	352.569	338.747	334.633
Saldo baten en lasten	31.080-	49.153-	35.996-
Netto resultaat	31.079-	49.153-	35.996-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE SCHUILPLAATS

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	1.639.626	1.524.950	1.516.878
Overige baten	14.210	10.000	9.040
Totaal baten	<u>1.653.836</u>	<u>1.534.950</u>	<u>1.525.918</u>
Lasten			
Personeelslasten	1.470.187	1.345.005	1.337.272
Afschrijvingen	35.398	33.971	31.533
Huisvestingslasten	79.831	63.800	87.430
Overige lasten	83.087	92.750	76.918
Totaal lasten	<u>1.668.504</u>	<u>1.535.526</u>	<u>1.533.152</u>
Saldo baten en lasten	14.667-	576-	7.234-
Netto resultaat	<u>14.667-</u>	<u>576-</u>	<u>7.234-</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN BOVENSCHOOLS

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Rijksbijdragen	620.615	620.600	689.558
Overige baten	79.729	72.280	38.801
Totaal baten	700.344	692.880	728.358
Lasten			
Personeelslasten	757.019	575.985	646.369
Afschrijvingen	9.872	5.779	7.770
Huisvestingslasten	231.594	263.300	235.223
Overige lasten	213.544	155.050	175.656
Totaal lasten	1.212.029	1.000.114	1.065.018
Saldo baten en lasten	511.684-	307.234-	336.660-
Financiële baten en lasten	10.746	35.000	18.004
Netto resultaat	500.937-	272.234-	318.655-

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN DE VERENIGING

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Ledencontributies	1.468	-	1.360
Collecten kerken/donaties/giften	6	-	-
Totaal baten	1.473	-	1.360
Lasten			
Afschrijvingen	4.186	-	3.830
Totaal lasten	4.186	-	3.830
Saldo baten en lasten	2.713-	-	2.470-
Financiële baten en lasten	-	-	3
Netto resultaat	2.713-	-	2.467-

In de verenigingslasten zijn de 'afschrijvingen' meegenomen. Bij de toelichting op de staat van baten en lasten zijn deze kosten niet onder de verenigingslasten maar onder afschrijvingen gerubriceerd.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 12LD

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	10.663	6.000	6.529
Totaal baten	10.663	6.000	6.529
Lasten			
Overige lasten	8.498	4.800	4.537
Totaal lasten	8.498	4.800	4.537
Saldo baten en lasten	2.164	1.200	1.992
Financiële baten en lasten	346-	300-	377-
Netto resultaat	1.818	900	1.615

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 12ZW

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	1.781	3.500	3.407
Totaal baten	1.781	3.500	3.407
Lasten			
Overige lasten	1.486	2.600	1.990
Totaal lasten	1.486	2.600	1.990
Saldo baten en lasten	295	900	1.417
Financiële baten en lasten	167-	-	198-
Netto resultaat	128	900	1.218

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 13PQ

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	10.936	11.000	12.046
Totaal baten	10.936	11.000	12.046
Lasten			
Overige lasten	11.518	11.050	11.182
Totaal lasten	11.518	11.050	11.182
Saldo baten en lasten	582-	50-	864
Financiële baten en lasten	418-	-	548-
Netto resultaat	1.000-	50-	315

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 13TR

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	14.201	15.500	16.504
Totaal baten	14.201	15.500	16.504
Lasten			
Overige lasten	12.716	15.000	15.047
Totaal lasten	12.716	15.000	15.047
Saldo baten en lasten	1.485	500	1.456
Financiële baten en lasten	309-	-	258-
Netto resultaat	1.176	500	1.198

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 14AH

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	2.106	4.700	5.316
Totaal baten	2.106	4.700	5.316
Lasten			
Overige lasten	1.529	5.200	3.382
Totaal lasten	1.529	5.200	3.382
Saldo baten en lasten	577	500-	1.934
Financiële baten en lasten	277-	-	335-
Netto resultaat	300	500-	1.599

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 23ZZ

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	36.807	30.000	29.843
Totaal baten	36.807	30.000	29.843
Lasten			
Overige lasten	33.623	29.700	27.867
Totaal lasten	33.623	29.700	27.867
Saldo baten en lasten	3.184	300	1.976
Financiële baten en lasten	533-	-	425-
Netto resultaat	2.650	300	1.551

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018 VAN PRIVAAT 08BD

	<i>2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>2017</i>
Baten			
Overige baten	3.399	9.300	9.532
Totaal baten	3.399	9.300	9.532
Lasten			
Overige lasten	4.156	9.300	9.145
Totaal lasten	4.156	9.300	9.145
Saldo baten en lasten	757-	-	387
Financiële baten en lasten	114-	-	109-
Netto resultaat	870-	-	277